ÅLANDSDELEGATIONEN **Diarienr** D 10 19 01 36 - D 10 19 01 37

Helsingfors/Mariehamn 26.9.2019

Nr 36/19

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser 9.9.2019, nris 135 och 137/2019.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 9.9.2019 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av 4 § landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Genom landskapslagen görs ändringar gällande styrelsen, myndighetschefen och prövningsnämnden vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (nedan ÅMHM). En följdändring görs i landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt landskapslagens 1 § är ÅMHM en tillstånds- och tillsynsmyndighet underställd landskapsregeringen med uppgift att sköta myndighetsutövning enligt vad som bestäms i annan landskapslagstiftning. I paragrafen anges uttryckligen att ÅMHM även svarar för att veterinärvård tillhandahålls och ska sköta de uppgifter som enligt rikslagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos husdjur ska skötas av en kommunalveterinär. Med anledning härav konstateras att jämlikt 18 § 17 punkten i självstyrelselagen tillkommer landskapet lagstiftningsbehörighet i frågor gällande djurskydd och veterinärväsendet med undantag av ärenden gällande smittsamma

Postadress:	Telefon:	Telefax:	Adress i Helsingfors:
Ålandsdelegationen Statens ämbetsverk på Åland PB 58 22101 MARIEHAMN	växel 018-635270	018-635268	Annegatan 22 A 3 00100 HELSINGFORS

sjukdomar hos husdjur, förbud mot införande av djur och djurprodukter samt förebyggande av införsel av växtförstörare till landskapet, vilka enligt 27 § 31-33 punkterna i nämnda lag hänförts till rikets behörighet. Enligt regeringens proposition till ny självstyrelselag (RP 73/1990 rd) hänförs även lagstiftningen om slakt- och köttbesiktning till veterinärväsendet. Frågan om livsmedelskvalitet har även anknytning till hälsovården, vilket område enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen hör till landskapets behörighet med vissa undantag. Beträffande förvaltningsbehörigheten anges i självstyrelselagens 30 § 9 punkt att de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag. Bestämmelserna i landskapslagens 1 § överensstämmer med ovan nämnda bestämmelser i självstyrelselagen.

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän, arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolor i landskapet tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 2a punkterna i självstyrelselagen.

Enligt 27 § 21 punkten i självstyrelselagen hör arbetsrätt med undantag av tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda till rikets behörighet. Till rikets behörighet har enligt 29 § 1 mom. 6 punkten i självstyrelselagen hänförts arbetsavtal och samarbete inom företag. Nu aktuell landskapslagstiftning berör inte rikets tjänstemän i landskapet eller landskapets och kommunernas privaträttsligt anställda arbetstagare eller den privata sektorn i landskapet, i fråga om vilka lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket.

Av uppdelningen av behörigheten framgår att landskapets lagstiftningsbehörighet innefattar befogenhet att bestämma om tjänsteinnehavarnas rättigheter samt om deras anställningsvillkor. Till landskapets behörighet hör även att reglera bestämmelser om inrättande och indragning av tjänster. Bestämmelserna om förflyttning och omplacering av tjänstemän motsvarar bestämmelserna i annan landskapslagstiftning.

Bestämmelserna i landskapslagen om ÅMHM:s administration och personal har enligt Ålandsdelegationens uppfattning formulerats med beaktande av den ovan beskrivna behörighetsfördelningen i självstyrelselagen.

Enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag till rikets behörighet.

Vissa bestämmelser i landskapslagen tangerar de i grundlagen tryggade fri- och rättigheterna. Enligt grundlagens 80 § 1 mom. och självstyrelselagens 21 § 1 mom. ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Detta gäller även grunderna för tjänstemännens rättsliga ställning.

Landskapslagens 10 § 3 mom. möjliggör för landskapsregeringen att skilja en ledamot eller ersättare i prövningsnämnden från uppdraget. Eftersom medlemskapet i prövningsnämnden utgör ett förtroendeuppdrag, anser Ålandsdelegationen att bestämmelsen inte strider emot grundlagens 80 § 1 mom. eller självstyrelselagens 21 § 1 mom. Med beaktande av att det är prövningsnämnden som i ÅMHM:s namn avgör tillståndsärenden anser Ålandsdelegationen att momentet inte är förenligt med bestämmelsen om god förvaltning i grundlagens 21 § 2 mom., särskilt då det i stadgandet inte anges några grunder för när skiljandet kan ske. Bestämmelsen utgör härvid en behörighetsöverskridning.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att hinder för ikraftträdandet av landskapslagarna inte föreligger, förutom beträffande landskapslagens 10 § 3 mom. Det felaktiga stadgandet inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft. Tillämpningen av landskapslagen om ändring av 4 § landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen förutsätter att även landskapslagen träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare